

II. КОГНІТИВНІ ТА КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИКИ

УДК 811.111+811.161.2

DOI

НАВЧАЛЬНИЙ І ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕОРЕТИЧНОГО КУРСУ «ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ МОВ»

Наталія Одарчук

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Україна, м. Луцьк, пр. Воли, 13

e-mail: natalylutsk@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2647-2159

У статті зроблено спробу довести потребу теоретичного курсу «Порівняльна типологія англійської і української мов» у навчальному плані студентів-філологів, які вивчають англійську як першу іноземну мову, через його високий навчальний і виховний потенціал. Важливість цієї дисципліни зумовлена функціями мови, позаяк остання є об'єктом навчального предмета. Зроблено висновки, що в процесі порівняльного аналізу фонетичних, лексичних, граматичних, стилістичних явищ англійської й української мови, студенти вчаться знаходити ізоморфні й аломорфні різнорівневі риси, що не лише поглиблює їхні лінгвістичні знання, а й розширює філологічну компетентність. що важливіше – формуються грамотні, ідеологічно стійкі українці з умінням порівнювати, протиставляти і проводити логічні зв'язки.

Ключові слова: «Порівняльна типологія англійської і української мов», ізоморфні й аломорфні риси, функції мови, ономасіологія.

УЧЕБНЫЙ И ВОСПИТАТЕЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО КУРСА «СРАВНИТЕЛЬНАЯ ТИПОЛОГИЯ АНГЛИЙСКОГО И УКРАИНСКОГО ЯЗЫКОВ»

Наталья Одарчук

Восточно-европейский национальный университет имени Леси Украинки

Украина, г. Луцк, пр. Воли, 13

e-mail: natalylutsk@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2647-2159

В статье делается попытка доказать необходимость теоретического курса «Сравнительная типология английского и украинского языков» в учебном плане студентов-филологов, которые изучают английский как первый иностранный язык, из-за его высокого учебного и воспитательного потенциала. Важность этой дисциплины выводится из функций языка, поскольку последняя является объектом учебного предмета. Делается вывод, что, осуществляя сравнительный анализ фонетических, лексических, грамматических, стилистических явлений английского и украинского языков, студенты

учатся находить изоморфные и алломорфные черты на каждом из уровней. Этим не только улучшаются их лингвистические знания и расширяется филологическая компетентность, но, что более важно – формируются грамотные, идеологически стойкие украинцы с умением сравнивать, противопоставлять и проводить логические связи.

Ключевые слова: «Сравнительная типология английского и украинского языков», изоморфные и алломорфные черты, функции языка, ономазиология.

ACADEMIC AND EDUCATIONAL POTENTIAL OF THE THEORETICAL COURSE «COMPARATIVE TYPOLOGY OF THE ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES»

Nataliia Odarchuk

Lesya Ukrainka Eastern European National University

13 Voli Ave, Lutsk, Ukraine

e-mail: natalylutsk@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2647-2159

Introduction. *Among the philological disciplines of the curriculum of higher educational institutions of Ukraine, the theoretical course "Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages" has perhaps the greatest cognitive and educational value. After all, this subject, the study of which is based on a comprehensive comparison and correlation of language units, means of their combination and functioning in a phrase or sentence of English and Ukrainian, undoubtedly convinces students that the Ukrainian language in its lexical richness and variety of means of expression is on a par with all other highly developed languages of the world.*

Purpose. *In the era of chronic global and local political, economic, social, and even ideological instability, when the educational branch oscillates between conservative-Soviet and modern pro-European systems, it is just the time for the seemingly politically neutral philological science to become a shield and armour of the native Ukrainian word, to protect it both from russification and anglicization. That is why the article aims to prove that the theoretical course "Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages" can deepen linguistic knowledge and expand philological competence, and what is more important – to form literate, ideologically stable Ukrainians with the ability to compare, contrast and make logical connections.*

Results. *The purpose of teaching the described discipline is to systematize the knowledge of students obtained during the study of theoretical phonetics, lexicology, stylistics, morphology and syntax of the English language as well as to acquaint with modern tendencies and directions of development of the specified aspects. Particular attention is paid to identifying typological features of comparable phonetic, lexical, stylistic and grammatical phenomena, discerning isomorphic and allomorphic features in these systems of both languages and further development of skills in mastering the structure of the contrasted languages. Mastering this course involves understanding the structure and functioning of the language, its inter-level and intra-system connections.*

The theoretical course of contrastive typology of foreign and native languages is a discipline whose object is the language, therefore it performs some of the functions that are originally assigned to the latter, and its importance among the disciplines of the curriculum is derived from these functions. They are as follows: epistemological, thought-creating, ethnic, identification, axiological, and aesthetic function. By clarifying the essence of each of these functions of language, the article defines the role of the described subject.

Studying the elements of historical typology as part of the theoretical course, students cannot help admiring the fact that the Ukrainian language dates back to such ancient times as 2000 years ago, because it has Sanskrit as its progenitor. Comparing nouns, verbs, adjectives, pronouns, numerals, etc. students get convinced that Ukrainian words are often even closer in sounding to Sanskrit than their English equivalents.

In the process of comparing the vocabulary of the English and Ukrainian languages, students understand how melodious their native language is due to the large number of diminutive suffixes as well as due to the presence of its specific lexical layer – "kids" language.

Conclusion. *Thus, the knowledge, skills and abilities acquired during the study of the course "Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages" both expand the general worldview of the students and help to form their understanding of the nature of interlingual grammatical connections and relationships, as well as make correct lexical and grammatical transformations when rendering meanings in the other language.*

Keywords: *Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages, isomorphic and allomorphic features, functions of language, onomasiology.*

Постановка проблеми. Серед філологічних дисциплін навчального плану закладів вищої освіти України теоретичний курс «Порівняльна типологія англійської і української мов» має чи не найбільше пізнавальне і навчально-виховне значення. Адже саме цей предмет, вивчення якого ґрунтується на всебічному порівнянні та співвіднесенні мовних одиниць, засобів їх поєднання і функціонування в словосполученні або реченні англійської та української мов, беззаперечно переконує студентів у тому, що українська мова за своїм лексичним багатством і різноманітністю засобів вираження стоїть у рівні з усіма іншими розвиненими мовами світу.

Мета статті. В епоху хронічної глобально-локальної політичної, економічної, соціальної, а ще гірше – ідеологічної нестабільності, коли країну навпіл розривають ліберально-ліві й ультраправі сили в політичному аспекті, а освітянська галузь хитається між консервативно-радянською й новітньо-проєвропейською системами, якраз на часі на перший погляд політично незаангажованій філологічній науці стати щитом і бронею рідного українського слова, захисту його від русифікації, з одного боку, й англіканізації – з іншого. Саме тому в статті поставлено за мету довести, що теоретичним курсом «Порівняльна типологія англійської і української мов» можливо поглибити лінгвістичні знання й розширити філологічну компетентність, а що суттєвіше – сформувати ідеологічно стійких, грамотних українців з умінням порівнювати, протиставляти і проводити логічні зв'язки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Порівняльним аналізом англійської та української мов у різних аспектах – лексичному, граматичному, стилістичному – дедалі частіше займаються вітчизняні мовознавці. Справді, піонерсько-сміливою можна вважати працю українського філолога Ю. Жлуктенка «Порівняльна граматики української та англійської мов», видану в застійно-радянському 1960 році, коли порівняльний аналіз головно базувався на панівній російській мові.

У відродженій незалежній Україні лакуна контрастивних лінгвістичних досліджень виявилася вкрай очевидною, а це, природно, утруднювало переклади наукових досліджень, літературних творів українською мовою. Щоб усунути цю прогалину, українські мовознавці заповнили її статтями, монографіями, посібниками й підручниками з компаративістики. Основними з них є: «Порівняльна типологія англійської та української мов» І. Корунця, «Порівняльна граматики англійської і української мов» А. Левицького, «Порівняльна

стилістика англійської та української мов» О. Дубенко, «Порівняльна лексикологія української та англійської мов» О. Деменчука, «Збірник вправ з порівняльної граматики англійської та української мов» Т. Мірончук, навчальний посібник із контрастивної стилістики англійської та української мов І. Хомицької, підручник «Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages» І. Карамішевої та низка наукових статей з означеного предмета. Усі згадані праці вітчизняних науковців слугують навчальною і методологічною базою для викладання дисципліни «Порівняльна типологія англійської і української мов» для філологів-іноземців і сприяють подальшому розвитку компаративістики як науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Можна припустити, що порівняння мов сягає своїм корінням глибокої давнини, зокрема Вавилонського стовпотворіння, у результаті чого, як свідчить Святе Письмо, Книга Буття (11:7), відбулося змішання мов, і люди враз заговорили різними мовами, не розуміючи один одного: «*Go to, let us go down, and there confound their language, that they may not understand one another's speech*» (Genesis 11: 7). Проте цій теорії бракує наукового підґрунтя, щоб стверджувати, що порівняльний аналіз мов здійснювався вже декілька тисячоліть до н.е. Логічніше буде вважати граматику Паніні як таку, що має перші моменти порівняння Санскриту, на той час панівної мови, із його діалектами, зокрема Пракритом [6, с. 8].

Предмет порівняльної типології будується на основі знань, отриманих студентами з теоретичних і практичних курсів фонетики, граматики, лексикології, стилістики англійської мови з урахуванням фактичного матеріалу відповідних аспектів української, а принагідно й другої іноземної мови, що вивчається. Оскільки мова є суспільним явищем, то порівняльна типологія двох мов як частина мовознавчої науки належить до гуманітарних наук. Вона пов'язана з такими суспільними науками, як історія, соціологія, психологія, народознавство, етнографія, логіка, із природничими науками – фізіологією, анатомією, а також семіотикою, зокрема лінгвосеміотикою, що перебуває на межі точних і гуманітарних дисциплін. Отже, знання, уміння й навички, отримані при вивченні курсу «Порівняльна типологія англійської і української мов», не лише розширюють загальний світогляд студентів, а й допомагають сформувати у них розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків та відношень, сприяють правильній лексичній і граматичній трансформації при перекладі текстів.

Метою викладання описуваної навчальної дисципліни є систематизація знань студентів, отриманих у ході вивчення теоретичної фонетики, лексикології, стилістики, морфології та синтаксису англійської мови; ознайомлення із сучасними тенденціями та напрямками розвитку зазначених аспектів. Особливу увагу звертають на виявлення типологічних ознак порівнюваних фонетичних, лексико-стилістичних і граматичних явищ, розпізнавання ізо- й аломорфних рис у зазначених системах обох мов та подальший розвиток навичок володіння будовою порівнюваних мов. Опанування курсу порівняльної типології англійської та української мов передбачає розуміння структури й функціонування мови, її міжрівневі та внутрішньосистемні зв'язки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Порівняльна типологія англійської і української мов» є:

- ознайомити студентів із категоріальним та поняттєвим апаратом дисципліни, представити її метамову;
- розширити знання студентів про основні напрями досліджень у галузі фонологічних, лексикологічних та граматичних студій;
- сформувати у студентів розуміння характеру міжмовних граматичних зв'язків та відношень;

- навчити студентів розпізнавати ізоморфні та аломорфні риси у фонетичній, лексичній, граматичній системах англійської та української мов;
- розкрити основні лексичні й граматичні трансформації при здійсненні перекладу за відсутності еквівалентів у зіставляваних мовах;
- навчити студентів здійснювати комплексний порівняльний аналіз на рівні дискурсу.

Передбачено, що після завершення курсу студенти знатимуть:

- 1) базові поняття й категорії порівняльної типології англійської та української мов, види типології, методи дослідження, застосовувані в порівняльній типології;
- 2) основи типологічної класифікації мов, поняття «мовна сім'я», відмінність між синтетичними, аналітичними й аглютинативними мовами;
- 3) основні характеристики вокалізму й консонантизму порівнюваних мов;
- 4) етимологічний склад англійської та української мови, сучасні джерела поповнення словникового складу української та англійської мов;
- 5) спільні та відмінні риси морфемної будови англійського та українського слова; продуктивні / непродуктивні способи словотворення в англійській та українській мовах;
- 6) образно-стилістичний ресурс порівнюваних мов, їхні риторичні фігури;
- 7) базові поняття й категорії морфології і синтаксису англійської та української мов;
- 8) системи різних частин мови, їхні категоріальні відмінності у зіставлених мовах;
- 9) основні характеристики синтаксису словосполучення, простого, складного англійського й українського речень.

За умови успішного вивчення матеріалу предмета студенти вмітимуть:

- 1) застосовувати набуті теоретичні знання при аналізі мовних явищ;
- 2) пояснити зміст категорій, якими визначається сутність мовних явищ;
- 3) розпізнавати та пояснювати мовні засоби різних рівнів у зіставляваних мовах;
- 4) використовувати набуті знання при перекладі з англійської мови на українську і навпаки.

Теоретичний курс порівняльної типології рідної та іноземної мови має велике пізнавальне й виховне значення. Позаяк це навчальний предмет, об'єктом якого є мова, він виконує деякі з тих функцій, які первинно за нею закріплені, а його важливість серед дисциплін навчального плану зумовлена цими функціями.

Гносеологічна функція мови виражається в тому, що вона є своєрідним засобом пізнання навколишнього світу. На відміну від інших істот людина користується не лише індивідуальним досвідом і знаннями, а й усім набутком своїх попередників і сучасників, тобто суспільним досвідом. Заглиблюючись у будь-яку мову, людина пізнає різнобарвний світ крізь її призму, оскільки кожна мова є відбитком неповторної картини світу, а зникнення якоїсь із них збіднює уявлення людини про багатогранність світу, звужує її досвід [2].

Гносеологічна функція мови також безпосередньо пов'язана з мислетворчою функцією. Мова – засіб людського мислення: творення, оформлення і вираження думки [4]. Здійснюючи порівняльний аналіз різнорівневих мов, студенти вчать віднаходити логічні зв'язки, формувати власну позицію щодо певного мовно-мовленнєвого явища.

Етнічна функція мови – та, за допомогою якої ідентифікуються члени тієї чи тієї етнічної спільноти, рівень їх згуртування й відмежування від інших лінгвокультурних спільнот. Мова є однією з найважливіших та найстабільніших ознак і властивостей етносу, вагомим чинником розвитку і критерієм ідентифікації етногенетичних й етнокультурних процесів [3]. Етнічна функція відображає не стільки навчальне, як виховне значення

описуваної дисципліни: порівнюючи фонетичні, граматичні, лексичні явища двох різних за походженням мов, студенти усвідомлюють себе представниками українського етносу, відмежовуючи, але не вивищуючи себе над представниками іншого етносу, мову якого вивчають як іноземну.

Ідентифікаційна функція мови значною мірою пересікається з етнічною, її сутність виявляється в часовому й у просторовому вимірах. Через мову сучасна людина відчуває свою спільність і з пращурами, і з нащадками, і з тими, хто перебуває поряд. Кожна людина має своєрідний індивідуальний мовний «портрет», так би мовити, мовний «паспорт», у якому відображено всі її національно-естетичні, соціальні, культурні, духовні, вікові та інші параметри. Лише для тих, хто знає мову, вона є не лише засобом спілкування, а й ідентифікації, ототожнення в межах певної спільноти [5]. Водночас вона може бути причиною роз'єднання, відокремлення, конфліктів і навіть ворожнечі для людей, які погано чи зовсім не володіють нею. Прикладом цього слугує нинішня мовна ситуація в Україні: однією з причин війни за територіальну цілісність країни є мовна політика держави. Отож, вищеназвана функція містить виховний потенціал для тих, хто вивчає мову, вдосконалює, порівнює її з іншими мовами, ідентифікуючи себе з «кільцем у ланцюжку» соціальних парадигматичних і синтагматичних зв'язків.

Усе пізнане людиною одержує від неї назву і тільки так існує у свідомості індивіда. Саме мова є засобом називання всіх предметів, ознак, дій, кількості, усього навколишнього світу, реальних та ірреальних сутностей. Цей процес науковці називають лінгвалізацією, або омовленням світу. Попри однаковість реалій, кожна нація бачить світ по-різному [4]. Мова – це самотутня мовна картина світу тієї чи тієї нації. Мовні одиниці лексичного рівня слугують назвами предметів, процесів, якостей, понять ознак тощо. У назвах не лише зафіксовані певні реалії дійсності, адекватно пізнані людиною, але також її помилкові уявлення, реальні сутності, фантазії тощо [5]. У цьому полягає номінативна функція мови. Порівнюючи процеси номінації в англійській та українській мовах, студенти не лише краще засвоюють розділ «Порівняльна ономазіологія», а й роблять правильні висновки про сприйняття світу кожною нацією, знаходять спільні й відмінні риси у баченні навколишньої дійсності представниками різних мовних кодів.

Аксіологічна (ціннісна) функція мови полягає в тому, що вона є ніби відбитком, репринтом культури, яка, своєю чергою, створює ідеали, що базуються на цінностях суспільства. Опановуючи мовний матеріал, порівнюючи мови, студент вчиться цінувати ті явища, матеріальні чи духовні предмети, що усвідомлюються суспільством як надзвичайно важливі.

Дуже близькою до ціннісної є естетична функція мови, яка є першим джерелом культури, знаряддям і водночас матеріалом створення культурних цінностей. Відчуття краси мови – основа естетичного виховання, що, зрештою, і передбачено курсом «Порівняльна типологія англійської і української мов».

Потрібно визнати, що більшості лінгвістичних традицій античності зіставлення мов – не властиве. Пояснюється це тим, що в давнину кожна культура вважала свою мову унікальною, винятковою, вищою над іншими, тому встановлення ізоморфних рис частково, а то й загалом ігнорувалося. І лише в пізній період античності спостережено перші спроби здійснення системного порівняльного аналізу грецької мови і латини. В середньовічній Іспанії з'явилася контрастивна граматики, у якій порівнювалися древньоєврейська й іспанська мови [6, с. 9]. Тенденція до порівнювання мов продовжилася в період епохи Відродження. Проте рідна мова вважалася божественною, тому малочисельні порівняльні

аналізи видавалися однобокими, проведеними крізь призму рідної мови. І лише приблизно з другої половини XV століття настає період порівняльної лінгвістики, яка сформувалася й існує дотепер.

Порівнюючи дві, на перший погляд, абсолютно різні мови, якими є англійська й українська, студенти переконуються у їхньому спільному корінні через належність до індоєвропейської групи мов. Як би дивно це не звучало, але існує неспростовне свідчення тісних зв'язків між доісторичними українцями й індоарійцями. Уперше це помічено в 20-30 роках минулого століття нашими індологами П. Ріхтером і О. Баранниковим, які звернули увагу на те, що багато українських слів мають подібну або й ідентичну лінгвальну форму із лексемами Санскриту. Порівнюючи іменники, дієслова, прикметники, займенники, числівники тощо, студенти переконуються, що українські слова часто навіть ближчі за звучанням до своєї прамови, ніж англійські еквіваленти. Наприклад: *дгума* – *дим* (*smoke*), *крісна* – *красний, гарний* (*beautiful*), *девар* – *дівер* (*brother-in-law*), *свасура* – *свекор* (*father-in-law*), *свачча* – *свіжий* (*fresh*), *катама* – *котрий* (*which*), *сукта* – *сухий* (*dry*), *тваї* – *твій* (*your*), *джімі* – *жити* (*live*), *двау* – *два* (*two*), *смаяті* – *сміятися* (*laugh*), *бгагати* – *бігати* (*run*), *гат* – *геть* (*away*), *паріпурна* – *переповнений* (*overcrowded*) [1, с. 26] та ін.

Вивчаючи елементи історичної типології як частину теоретичного курсу, студенти переконуються, що українська мова сягає давніх часів, оскільки праці, звідки здійснено вибірку, написані понад 2000 років тому [1, с. 27]. Залучаючи сучасні наукові методи до історичної типології, отримуємо неспростовне свідчення лексичної і семантичної схожості багатьох слів із лексемами мови-джерела. У цьому полягає не лише пізнавальне, а й виховне значення теоретичного курсу.

Оволодіння курсом «Порівняльна типологія англійської і української мов» неможливе без ґрунтового аналізу вокабуляру обох мов, зокрема його ономазіологічного аспекту. В широкому сенсі ономазіологічні параметри порівняння – це ті контрастні риси, які представляють різноманітні способи номінації тих самих предметів у порівнюваних мовах. Системна організація лексики будь-якої мови, як відомо, зумовлена лінгвальними та екстралінгвальними чинниками, які є універсальними за своєю природою. Саме тому як в англійській, так і в українській мовах представлені лексеми, які «завдячують» своєю появою фізичним і ментальним факторам (*to drink, to live, to think, to decide, нити, жити, думати, вирішувати*); фактору довкілля (*the sun, the stars, air, сонце, зорі, повітря*); соціальним факторам (*mother, brother, family, мати, брат, сім'я*) і становлять універсальний лексикон будь-якої мови.

Що відрізняє лексичний пласт української мови від англійської і є аломорфною рисою? Це наявність у першій великої кількості лексем «дитячої» мови, яка вміщує двоскладові пестливі слова, використовувані дітьми або дорослими у розмові з маленькими дітьми, котрі ще не в змозі утворювати зв'язні речення. Це такі слова, як: *миня* (*корова*), *паця* (*порося*), *руця* (*рука*), *нозя* (*нога*), *лозя* (*ложка*), *кетя* (*цукерка*), *льоля* (*сорочечка*), *коко* (*яйце*), *цяця* (*іграшка*), *оцьо* (*око*) та ін. Активне використання згаданих лексичних одиниць засвідчує милозвучність української мови, її пізнавальне й виховне значення.

Мелодійність української мови простежується й на рівні словотвору обох мов. Студенти вказують здебільшого на ізоморфізм у способах побудови слів в англійській та українській мовах, називаючи продуктивні префікси, суфікси, добираючи приклади слів, утворених префіксально-суфіксальним різновидом, складанням основ тощо. Впадає в око перевага зменшувально-пестливих суфіксів в українській мові на відміну від англійської: 53 демінутивних суфікси проти 14, із яких не всі продуктивні. До того ж, на противагу

англійській мові, де ці суфікси вживаються для деривації іменників (*-et / -ette: kitch / enette; -ling: duckling, -ock: hillock; -y / -ie, -ey: dolly, grannie, sissy; -ee: bootee* та ін.), в українській мові вони утворюють пестливі прикметники, прислівники, числівники, займенники, дієслова, навіть вигуки, пор.: *-атк / -ятк дитятко; -ик: столик; -ок: разок; -ечок: пиріжечок; -оньк / -а: тітонька, -еньк: саменький, Боженько; лишенько; рівенько, оденький; -ко: двійко, трійко; -ичка: сестричка; -ечка: річечка; -усь: Маркусь; -ка: Даринка* тощо [1, с. 148–149]. Добираючи приклади на підтвердження правил, студенти вкотре переконуються в колоритності рідної мови, її багатстві, милозвучності. Без сумніву, всі згадають той факт, що українці навіть ворогів своїх називають лагідно «*воріженьки*». Стосовно збільшувальних суфіксів, то в українській мові вони не є пейоративно забарвленими (пор.: *-ань: бородань, -ач: силач; -ил: здоровило; -иц: вовчице, -юр: собацюра; -яр: мис яра*), натомість в англійській мові єдиний оцінний суфікс *-ard (bastard, drunkard)* уміщує негативну конотацію.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, теоретичний курс «Порівняльна типологія англійської і української мов» має значний навчальний потенціал. У процесі його опанування студенти-філологи, майбутні перекладачі або викладачі англійської мови, не лише поглиблюють знання з фонетики, лексикології, граматики, стилістики англійської мови, але й відновлюють призабуті знання зі згаданих розділів української мови, здійснюючи порівняльний аналіз, вчаться вибудовувати логічні зв'язки, знаходити ізоморфні й аломорфні риси на кожному з рівнів. Не менш важливим є глибоке виховне значення цього курсу: він доводить, що нація пізнається через її мову, тому українські студенти, з одного боку, пізнають культурний код британців, з іншого – відчують гордість за рідну, українську мову, вчаться пишатися бути патріотами і позбавитися комплексу меншовартості – негідного явища, поширеного серед українців.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в порівняльному аналізі різних типів дискурсів в англійській і українській мовах, наприклад, дискурсу британських / американських і українських політиків, молодіжного, фідеїстичного, конфліктного, сімейного тощо дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. Вінниця : «Нова книга», 2003. 464 с.
2. Мовна гра // *Філософський енциклопедичний словник* / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. / Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. 742 с.
3. Савчук Б. Мова як ознака етносу та її етносоціальні функції // *Українська етнологія: навч. посібник*. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. 559 с.
4. Українська мова професійного спілкування / З. Мацюк, Н. Станкевич. Київ : Видавництво «Каравела». URL : https://pidru4niki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynogo_spilkuvannya (дата звернення: 20.01.2020).
5. Функції мови : Вікіпедія. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Функції_мови (дата звернення: 20.01.2020).
6. Demenchuk O. Contrastive Lexicology of the English and Ukrainian Languages. 2nd ed., rev. Rivne : RSUH, 2018. 146 p. URL : http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/01/Demenchuk_Contrastive-Lexicology.pdf (дата звернення: 20.01.2020).

REFERENCES

1. Korunets I. V. Porivnialna typolohiia anhliiskoi ta ukrainskoi mov. Navchalnyi posibnyk. Vinnytsia : «Nova knyha», 2003. 464 s.
2. Movna hra // Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk / V. I. Shynkaruk (hol. redkol.) ta in./ Kyiv : Instytut filosofii imeni Hryhoriia Skovorody NAN Ukrainy : Abrys, 2002. 742 s.
3. Savchuk B. Mova yak oznaka etnosu ta yii etnosotsialni funktsii // Ukrainska etnolohiia: navch. posibnyk / B. Savchuk. Ivano-Frankivsk : Lileia-NV, 2004. 559 s.
4. Ukrainska mova profesiinoho spilkuвання / Z. Matsiuk, N. Stankevych. Kyiv : Vydavnytstvo «Karavela». URL: https://pidru4niki.com/1435072247592/dokumentoznavstvo/ukrayinska_mova_profesiynogo_spilkuвання (data zvernennia: 20.01.2020).
5. Funktsii movy : Vikipediia. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/Funktsii_movy (data zvernennia: 20.01.2020).
6. Demenchuk O. Contrastive Lexicology of the English and Ukrainian Languages. 2nd ed., rev. Rivne : RSUH, 2018. 146 p. URL : http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/01/Demenchuk_Contrastive-Lexicology.pdf (data zvernennia: 20.01.2020).

Одарчук Наталія Андріївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Одарчук Наталия Андреевна, кандидат филологических наук, доцент кафедры практики английского языка Восточноукраинского национального университета имени Леси Украинки.

Nataliia Odarchuk, candidate of philological sciences (PhD), assistant professor of the Conversational English Department of Lesya Ukrainka Eastern European National University.

Стаття надійшла: 24.01.2020

Статтю прийнято до друку: 31.01.2020

УДК 811.161.2 : 808.5

DOI

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ФАХІВЦЯ

Валентина Тимкова

Вінницький національний аграрний університет

Україна, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3

e-mail: tymkova_v@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3852-6847

У статті обґрунтовано значущість культури наукової української мови у формуванні мовно-мовленнєвої компетентності майбутнього фахівця освітньої галузі, окреслено критерії його готовності продукувати тексти наукового стилю та жанру; з'ясовано мету, завдання, проблематику, основні поняття і категорії дисципліни. Йдеться про